

VOOR HET THEE-UURTJE

Wij, huisvrouwen, die meestal zoo'n bezet leven hebben, zoo zelden rust, kunnen soms zoo intens genieten van ons dagelijksch thee-uurtje.

Dat eigen, stille plekje bij het raam in de huiskamer of in de serre, als de verstellmand even terzij geschoven wordt en het fijn aroma van een geurig kopje thee ons tegen damp en verkwikking belooft, is het recreatie-plaatsje voor een huisvrouw. Dan worden tijdschriften of brochures doorgebladerd of ingezien, of een gezelligen brief, dien we onder ons werk door maar vluchtig inzagen, nog eens langzaam overgelezen en in ons opgenomen.

„Voor bij de thee” is in ons gezin een spreekwoordelijke, eenigszins humoristische uitdrukking geworden, en heeft betrekking op allerlei dat voor de twee bewaard wordt.

Dit bracht mij op de gedachte, een plaatsje te vragen in ons blad om nu en dan iets te geven „voor bij de thee.” Een lezeres, die een woordje wil meespreken, een vraag doen van algemeen belang, is welkom.

Vredestichters

Duizenden brieven hebben in de voorbije week, in de spanning van den dreigenden oorlog, de persbureaux bereikt, om de Redacties op te wekken, de autoriteiten aan te moedigen volhardend voort te gaan met hun vredes-pogingen.

Ik las er gisteren een van een Fransche moeder, waarvan ik hier een gedeelte overneem, omdat het weergeeft wat er leefde — temidden van het angstig oorlogsgevaar — in de harten van alle rechtgeaarde moeders aller landen.

„Zooals alle moeders in Frankrijk ween ik, niet over mij zelve, maar over mijn arme kinderen, die misschien ter slachting zullen moeten gaan. En waarvoor? Voor een onbekende natie!

„Ik wil niet, dat men mijn zoon, met zijn zachten blik, geschapen om lief te hebben in plaats van te haten, doodt. Ik wil niet, dat men mijn man, die altijd zoo hard gewerkt heeft om mij een veilig nestje te geven, dood maakt. Ik wensch niet te worden zooals die vele uitgeweende weduwen van den laatsten grooten oorlog: levende standbeelden van wanhoop met hun arme kinderen naast hen.

„Zie ze aan, die arme jonge soldaten! Ze zijn moedig; en stralend in hun schitterende uniformen; ze zijn bang om belachelijk te schijnen als ze hun smart en vrees zouden uiten. Ze zouden beter het kunnen uitschreeuwen, waar ze toch leven en liefde vaarwel zeggen.

„Maar nu schreeuw ik het voor hen uit!

„Onze zonen, die de bloem en de hoop van het Vaderland zijn, wie zou met méér recht voor hen kunnen opkomen dan wij, moeders, die onze kinderen in smart gebaard hebben, met gevaar van ons leven?

„Mr Chamberlain, o ik zou u op mijn knieën kunnen danken, voor wat ge gedaan hebt en nog doet, om te trachten den vrede te bewaren....”

Deze brief werd overgenomen in „Le Matin,” en, nu de verademing gekomen is en de vrede verzekerd schijnt, voegt dit blad aan dit schrijven toe:

„Mr Chamberlain heeft de schoonste belooning, die een mensch kan wenschen. Meer dan de Nobelprijs, meer dan standbeelden of straatnamen. Meer dan de toejuichingen der menigte. Hij heeft de dankbare hulde der moeders.” Zie, in ons land was de toestand nog niet zóo dreigend, de angst om in den oorlog te geraken nog niet zóo onmiddellijk en nabij als in Frankrijk en Engeland. Maar toch... het gevaar bedreigde ook ons.

Ik weet wel, dat, zoo nodig, voor de verdediging van het Vaderland, de Overheid met al haar krachten moet klaar staan, en verwachten mag van haar zonen, dat zij haar daarin zullen gehoorzamen, wát ook de gevolgen zijn.

Maar nu het oorlogsgevaar voorbij is, zie ik mijn jongens toch met andere oogen aan; met groote dankbaarheid aan God en de vredestichters. En ik bid uit het diepst van mijn hart, dat wij, ook verder, voor oorlog bewaard mogen blijven. En dat onze zonen mogen worden: fakkeldragers van waarheid en vrede.

Hanna Zeldenrust

OORLOGSDREIGING

ZONDER ORANJE

Er hing een dreiging van een Europeeschen oorlog boven de lage landen bij de zee.

Beurtschippers, trekschuitjagers en marskramers hadden het sombere nieuws verspreid en overal was men bevreesd voor den naderenden oorlog. Zou de Republiek buiten het geding kunnen blijven? Menschen, die op de hoogte waren, zeiden dat de oorlog ons niet voorbij zou gaan, omdat ons land door traktaten gehouden was mee te doen.

Hoe een land toch in de moeite kan komen!

In Midden-Europa was een conflict ontstaan en nu zou de oorlogsfakkel ook de Republiek in vuur en vlam zetten.

Overal werd gesproken over den dreigenden oorlog en allen waren het er over eens, dat een krijg ons noodlottig zou worden.

Behalve vrees voor den oorlog, was er nog een omstandigheid, die den toestand moeilijk maakte. Anno 1740 deed men het in Holland z o n d e r Oranje. Toen Prins Willem III stierf, had hij wel Johan Willem Friso als zijn opvolger aangewezen, doch de Staten stoorde zich niet aan den laatsten wensch van dezen laatsten Oranje en deden het zonder.

Na het jammerlijk verdrinken van Johan Willem Friso, dachten zij er niet aan het ná den dood zijns vaders geboren Prinsje, de voorvaderlijke waardigheden op te dragen. Kwam er nu oorlog, dan waren de Staatsgezinden bevreesd, dat het volk om Oranje zou beginnen te roepen. Anderzijds was er bij de „kleine luyden” vrees voor den oorlog, omdat er geen Oranje aan het hoofd van 's lands zaken stond en zónder Oranje was een oorlog dubbel te vreezen.

Maar hoe kon onze kleine Republiek nu toch betrokken worden in een conflict, dat Midden-Europa in vuur en vlam zette?

Dat zat zoo.

De keizer van Oostenrijk, Karel VI had bij den vrede van Utrecht o.m. de Zuidelijke Nederlanden gekregen. Te Ostende had hij toen in 1722 een Oost-Indische Compagnie opgericht, die de handelsbelangen der Republiek en ook van Engeland veel schade berokkende.

Toen nu de Keizer, die geen zoon, doch slechts één dochter, Maria Theresia bezat, den troon voor haar verzekerd wilde zien, verzocht hij den steun van Holland en Engeland.

Die werd toegezegd op voorwaarde, dat de gehate Compagnie te Ostende werd opgeheven.

De Keizer voldeed hieraan en toen beloofden de Staten, in geval van een gewapend conflict, Maria Theresia te zullen helpen.

In October 1740 overleed Keizer Karel VI en onmiddellijk zag zijn dochter zich door vijanden omringd. Frederik II viel in Silezië, de Keurvorsten van Beieren en Saksen, de Koning van Polen, Spanje en Frankrijk, allen vielen als uitgehongerde wolven op de erfenis van Karel VI aan.

De ongelukkige Vorstin verscheen in rouwgewaad op den Hongaarschen Landdag te Presburg, met haar zoontje op den arm. Haar jeugd, haar schoonheid, haar moed, haar toespraak maakten een diepen indruk op de Stenden. Zij riepen: „Ons bloed en ons leven voor Uwe Majesteit; wij zullen sterven voor onzen koning, Maria Theresia!” Intusschen deed de Vorstin ook een beroep op Engeland en de Republiek. Brittanië nam dadelijk deel aan den oorlog, maar hier had de vrees voor oorlog de gemoederen zóo verontrust, dat men in plaats van de beloofde 5000 man te zenden, er trachtte af te komen met een bedrag van 840.000 gulden.

Er kwam tegen deze handelwijze fel verzet en met name uitte de dichter Willem van Haren zijn misnoegen in een gedicht „Leonidas.” Doch wat hielp het? De Staten durfden niet in den oorlog te gaan, uit vrees voor de verheffing van Oranje en omdat leger noch vloot in orde waren. Toen Engeland ons eindelijk dwong ter versterking van zijn vloot schepen te zenden, stuurden we er acht inplaats van

de verplichte twintig en de vlootvoogd was een man van 73 jaar, die aan jicht leed en in vijftien jaar niet op zee was geweest. Hij was aanbevolen door een burgemeester, met wien hij zoo gezellig kon kaartspelen....

Er verliepen jaren van groote spanning, jaren van hoop en vrees. In Midden- en West-Europa woedde een felle volkerenkrijg, maar de Republiek was er nog steeds in geslaagd er buiten te blijven. Verder dan tot een oorlogsdreiging kwam het niet.

Doch het bleef niet bij dreiging.

Frankrijk was de Zuidelijke Nederlanden binnengevallen en veroverde snel de Barrière-steden, die wij daar bezaten ter bescherming onzer grenzen. Toen trok het overwinnend leger Noordwaarts naar de Republiek.

Hier namen angst en vrees met den dag toe, doch Frankrijk was zoo welwillend ons te laten weten, dat het niets kwaads bedoelde tegen onzen godsdienst, onze regeering en onzen koophandel.

Van die verzekering knapte men hier zichtbaar op.

Doch het baatte weinig, want in 1747 kwam toch het oorlogsmoer over onze grenzen.

Bergen op Zoom werd zonder slag of stoot genomen. De bevelhebber was een grijsaard van 87 jaar, en terwijl de Franschen de stad binnenrukten, deed hij in zijn zorgstoel z'n middagdutje....

Is het wonder, dat er toen uit het volk een kreet opging om Oranje? Te Veere begon de actie en weldra breidde die zich uit over geheel het land. Het enthousiasme, waarmee men om het aloude geliefde Oranjehuis riep, was zóo groot, dat de Regenten er onmogelijk weerstand aan konden bieden.

En Oranje kwam!

Onbeschrijfelijk was de vreugde, waarmee de zoon van Johan Willem Friso, Willem Karel Hendrik Friso werd ingehaald.

Eerepoorten werden opgericht, gedenkplaten en lofdichten verschenen en te Utrecht staken de studenten een ongekend mooi vuurwerk af.

Het moest nu uit zijn met de willekeur der Regenten: men eischte nu voor de Oranjes het Erfstadhouderschap. Men wilde er van verzekerd zijn, dat Oranje en Nederland nooit meer gescheiden zouden worden.

De geschiedenis herhaalt zich.

Ook in onze dagen kennen we de felle oorlogsdreiging en merkwaardig genoeg was ook thans Midden-Europa de haard.

Maar wij doorleven deze dagen van spanning gelukkig niet zonder Oranje. Gode zij dank staat nog steeds een Oranje aan het hoofd van de zaken, die het Haar grooten Voorzaat mag nazeggen:

In Godes vrees te leven,
Heb ik altijd betracht.

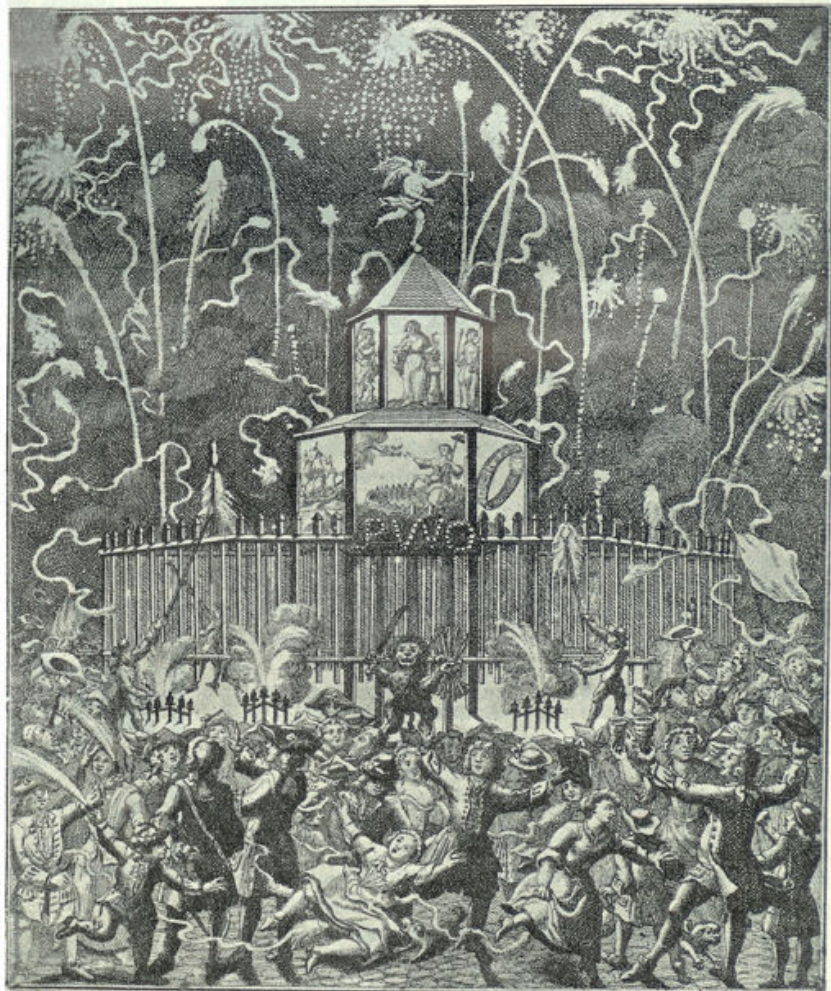
Gelukkig, het bleef bij dreiging. Te München deed God een wonder: Hij brak de gedachten der volken en voorloopig althans schijnt het gevaar voor een gruwelijken oorlog geweken te zijn. En we mogen met het oog op dit gelukkige feit, elkander herinneren aan een gevleugeld woord van Koningin Wilhelmina: „Wij zijn veilig geweest in Gods hand!”

P. de Zeeuw J.Gzn

„DE BLIJDE STILTE”

Dit boek, uitgegeven door de firma H. J. W. Becht te Amsterdam, zou ik allen zonder onderscheid willen aanraden te lezen. Het is geschreven door F. de Clercq Zubli. Ze verhaalt ons, zonder overdrijving, zonder pathos, zonder sentimentaliteit, de geschiedenis van haar jeugd. Als leerlinge van een H.B.S., plotseling doof geworden na een ernstigen aanval van typhus, vertelt ze ons, hoe ze langzamerhand alles moet opgeven, wat het leven levenswaard maakte. Immers ze had gevonden, wat voor haar „geluk” beteekende, het uitzicht op werk, waarvoor ze geschikt was, dat in haar bereik lag. Dochter van een bekwaam geneesheer, scheen het haar het allerheerlijkst toe, het lijden van anderen te kunnen verzachten, indien mogelijk, te kunnen wegnemen.

De lust bekruipt me, gansche bladzijden uit dit boek vol gezonde levensblijheid over te nemen. Maar ge moet dit zelf lezen. Allereerst de doofgewordenen en de doofwordenden. Van te nabij heb ik den strijd gekend van haar, die uit de diepte van het vreeselijke land der eenzaamheid, waarin de dooven leven, na bitteren strijd

Vuurwerk der Heeren Studenten te Utrecht bij de Inhaling van Zijn Hoogheid den Prins van Oranje en Nassau als Stadhouder Anno 1747

Vuurwerk der heeren studenten bij de inhaling van Zijne Hoogheid den Prins van Oranje en Nassau als stadhouder. Anno 1747.